

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårds- och fiskeenheten
Per-Olof Martinsson
031-60 52 29

Beslut
2002-10-18

Diarienummer
511-10419-98
Dossienummer
1439-2202

Sida
1(15)

Naturreservatet Öjemossen i Färge- landa och Bengtsfors kommuner

Förslag till beslut om naturreservat enligt 7 § naturvårdslagen

Innehåll

Beslut
Syfte
Föreskrifter för naturreservatet
Administrativa data
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Behov av och motiv för skydd
Ärendets handläggning
Upplysningar
Skötselplan

Bilagor

Bilaga 1. Översiktskarta
Bilaga 2. Beslutskarta
Bilaga 3. Kortfattad sammanställning av remissvar
Bilaga 4. Fastighets- och markägarförteckning
Bilaga 5. Sändlista
Bilaga 6. Hur man överklagar

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) att det område, som på bilagd karta (bilaga 2) avgränsats med streckad röd linje, skyddas som naturreservat.

Reservatets namn skall vara **Naturreservatet Öjemossen.**

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bibehålla ett naturligt, opåverkat våtmarksområde med tillhörande naturskogsartade myrholmar samt att därigenom bevara och utveckla förutsättningarna för ett rikt växt- och djurliv med möjligheter för spridning till omgivande naturmiljöer och för allmänhetens möjligheter att uppleva ostörd natur.
- följa upp åtaganden som följer av medlemskapet i den europeiska unionen. Reservatet har godkänts av regeringen att ingå i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000.

Syftet skall tryggas genom att:

- Mossen skyddas mot ingrepp och tillåts utvecklas fritt.
- Skogsmiljöerna på fastmarksholmar och i mossens kantzoner tillåts att utvecklas fritt.

Föreskrifter för naturreservatet

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen och 9-10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Vård och förvaltning skall bedrivas i enlighet med upprättad skötselplan, bilaga 3.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att använda mark- och vattenområden

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra författningar är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad;
2. uppföra mast, antenn, torn, vindkraftverk eller annan anläggning
2. anlägga väg eller parkeringsplats;
3. dra fram luft- eller markledning;
4. anordna upplag;
5. borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika, dikesrensa, dämna eller muddra;
6. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, matjord eller torv;

7. avverka träd, ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle eller utföra annan skogsvårdsåtgärd;
8. tillföra växtnäringssämnen, kemiska eller biologiska bekämpningsmedel;
9. utföra kalkning;
10. inplantera djur- eller växtarter;
11. framföra motordrivet fordon, med undantag för uttansport av fälld älg;

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

12. bedriva jakt på fågel;
13. upplåta mark för orientering eller annan idrottstävling;
14. anlägga stig eller vandringsled;
15. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller liknande;
16. uppföra stängsel eller annan hägnad.

Åtgärder som anges i fastställd skötselplan får utföras av naturvårdsförvaltaren eller av den som naturvårdsförvaltaren utser utan hinder av föreskrifterna A4, A7 och A16.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla intrång i området

Ägare och annan rättighetshavare förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas i reservatet i enlighet med den bifogade skötselplanen.

:

1. Utmärkning av reservatets gräns.
2. Uppsättning av informationsskyltar.
3. Utförande av övriga skötselåtgärder enligt skötselplanen.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det inte tillåtet att:

1. framföra motorfordon och terrängcykel;
2. tälta;
3. elda;
4. störa djurlivet t ex genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära boplatz;
5. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar;
6. plocka eller samla in växter eller växtdelar med undantag för bär och svamp för husbehov;
7. medföra okopplad hund (gäller ej jägare med jakträtt) eller annat okopplat husdjur;
8. uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift;
9. anordna orienteringskontroller eller snitsla spår.

D. Föreskrifter meddelade med stöd av 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen.

Länsstyrelsen fastställer härmed den bifogade skötselplanen. Planen skall ligga till grund för naturreservatets skötsel och skall vid uppkommande behov revideras. Behovet av detaljåtgärder för att nå uppsatta målsättningar kan komma att förändras från tid till annan varför dessa bör omprövas löpande. Skötselplanens övergripande målsättningar och riktlinjer skall dock gälla utan begränsning i tiden. Vid fastställelse av ny skötselplan får åtgärderna inte innebära ett större intrång i pågående markanvändning än vad som framgår av föreskrifterna i detta beslut.

1. Naturreservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och naturvårdsverkets anvisningar.
2. Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden skall vara naturvårdsförvaltare. Förvaltaren skall fortlöpande samråda med Länsstyrelsen.
3. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa den bifogade skötselplanen. Syftet med naturvårdsförvaltningen är att tillse och värna om områdets naturmiljöer så att deras höga naturvärden kan bestå samt att hålla området tillgängligt för friluftsliv.

Förvaltningen innebär ansvar för genomförandet av de åtgärder som anges i skötselplanen.

Administrativa data

Namn:	Öjemossen
Kommun:	Färgelanda och Bengtsfors
Socknar	Råggård, Ödskölt och Järbo
Kartor:	Topografiska: 9B SO, 9B NO Ekonomiska:
Gräns	Se beslutskartan (bilaga 2), där gränsen är den röda, streckade linjen
Areal och naturtyper	Total markareal 721 ha, varav barrskog 47 ha myr 673 ha öppet vatten 1 ha
Fastigheter och ägare:	Se bilaga 4
Naturvårdsförvaltare:	Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden
Riksregisternummer:	14-02-155

Beskrivning av naturreservatet

Naturvärden

Våtmark

Myren täcker stora delar av ett flackt urbergsbäcken, från vilket höjer sig ett antal urbergsöar. På grund härav uppdelas myren i flera mosseplan, som vanligen skiljs åt genom dråg.

Detta stora komplex av högmosse-tytor är ett av länets allra finaste våtmarks-områden. De vidsträckta mosseplanen är i huvudsak helt kala och kännetecknas av rikt varierande ytstrukturer. Centralt på det stora, norra mosseplanet dominerar vegetationsfria lösbottenhöljor över stora ytor. Här finns också ett system med stora höljegölar. I myrens västra del rinner Vasslebäck mot norr och dränerar vatten från stora delar av mosseplanen. Längs mossens kanter växer flerstädes randskog och i den södra delen förekommer glest växande martallar.

Vegetationen på större delen av mosseplanen domineras av fattiga ristuesamhällen med bl.a. ljung, klockljung och tuvsäv. På tuvorna förekommer även renlavar i stor mängd. I de mellanliggande blöta höljepartierna växer rikligt med vitag, olika arter av sileshår samt bitvis även kallgräs. Något rikare växtsamhällen påträffas i de dråg som sträcker sig mellan mosseplanen. Här dominerar vanligen flaskstarr och trådstarr bitvis tillsammans med bladvass. Från Kronön sträcker sig ett dråg mot sydväst. Här finner man mossor som är karakteristiska för medelrika-rika kärr såsom knoppvitmossa, purpurvitmossa och guldspärrmossa.

Särskilt anmärkningsvärda är de omfattande system av höljegölar, de s.k. Munkekällorna, som finns öster om Kronön. Höljegölarna har bildats av mossens tillväxt på höjden varigenom sprickor har uppstått i torven. Ofta sträcker dessa sprickor sig ända ner till underliggande fastmark, och vattnet i gölarna är därför mineralberikat och vanligen klart, inte humusfärgat som i vanliga mossegölar. I dessa Munkekällor har den rödlistade arten smålom funnit en utmärkt häckningsplats.

Fågellivet på mossen är mycket rikt med flera häckande arter bl.a. storspov, grönbena, ljungpipare och smålom. Mossen är också orrspelplats.

Endast perifera delar av våtmarken, främst laggzonen, påverkas bitvis av ingrepp bl.a. i form av dikning.

Skog

Kronön: Norra delen av ön domineras av olikåldrigt bestånd med blandskog (gran, tall, björk och en hel del asp). Skogen är endast i liten utsträckning påverkad av skogsbruk i modern tid och har vissa naturskogsqualiteter med bl.a. god tillgång på död ved och riklig förekomst av hänglavar. Södra delen

av ön har delvis varit uppodlad. Inägorna är nu igenväxande med framför allt asp som betats hårt av älg. Övriga delar i söder domineras av ungskog med främst gran och tall blandat.

Övriga öar: Öarna är rejält kuperade med omfattande hällmarkspartier. Skogen har ungefär likartad karaktär på flertalet av öarna med tämligen opåverkad, olikåldrig barrblandskog med stort inslag av löv, framför allt asp samt enstaka grova, säkert mycket gamla tallar. God tillgång på stående och ligande död ved samt riklig förekomst av hänglavar. På några ställen finns mindre bestånd med jämnåldrig gran. På Prästön noterades rikligt med västlig njurlav (hotkategori 4) på asparna.

Kulturhistoriska värden

Under 1800-talet har det på södra delen av Kronön funnits bebyggelse troligen i form av ett torp. På den gamla häradskartan från 1890, nr 29 kan man ana en underliggande struktur av övergiven jordbruksmark. På häradskartan kan man också se att ön då var bevuxen med gran.

Inom detta området kan det finnas rester efter bebyggelse, landskapselement och spår från en äldre markanvändningen främst i form av gamla åkerformer och slåtterängsstrukturer. Enligt Fornminnesinventeringen nr 80 finns det här en ladugårdsgrund strax söder om fångstgropen. Idag växer inägorna igen med framförallt asp som betas hårt av älg.

Torpmiljöer har en viktig historisk plats i kulturlandskapet och kan främja kunskapen om äldre tiders jordbruk och de obesuttnas levnadsförhållanden under 1800-talet i ett myrområde. Det är spännande och fantasiskapande att som vandrare i en stor våtmark plötsligt finna lämningar efter torpbebyggelse samt att människor byggt en fångstgrop (kanske för älg?) på en ö mitt ute i myren! Detta skänker ytterligare en kulturell dimension till det rörliga friluftslivet i naturreservatet.

Vidare tyder en del av namnen på öarna i Öjemossen att man tagit ängshö, eventuellt svedjat (Ängkasön) och att de varit betydligt mer lövskogsladda. På 1890-talskartan kan man se att Lövön, Prästön och Granön hade lövskog. Mossen saknar spår av torvtäkt men stora delar av laggen har dikats ut.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Hela området omfattas av riksintresse för naturvården (objekt NP 19 Öjemossen) och i myrskyddsplan för Sverige (objekt P5).

Kommunal översiktsplan

I de kommunala översiktsplanerna redovisas området i Färgelanda kommun t99ÖP-90 (aktualitetsförklarad 1999) som område för naturvård och i Bengtsfors kommun ÖP-90 som stort opåverkat område med särskild naturhänsyn.

Internationell betydelse

Regeringen har redovisat större delen av reservatsområdet till EG-kommissionen enligt rådets direktiv 92/43 EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda växter, Natura 2000 (regeringsbeslut 1998).

Dokumentation

Myren har beskrivits översiktligt av Harry Andersson 1972 i rapporten Myrinventering i Älvsborgs län (Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Rapport 1972:1, ej publicerad). Vidare inventerades Öjemossen i samband med den länsomfattande våtmarksinventeringen som genomfördes vid mitten av 1980-talet. En översiktlig beskrivning med sammanfattande data från Naturvårdsverkets databas finns i rapporten Våtmarker i Älvsborgs län, (Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Rapport 1993:6).

Behov och motiv för skydd

Området är botaniskt intressant genom den för Västsverige karakteristiska våtmarksfloran. Det är zoologiskt intressant p.g.a. sina förutsättningar för djurliv knutet till orörda våtmarksmiljöer. Det har stor allmänekologisk betydelse genom sin orördhet och sin förekomst av särpräglade biotoper. Området är av betydelse för friluftslivet bl a på grund av sin naturskönhet och ostördhet.

En förutsättning för att naturvärdena, och främst då den utpräglade vildmarkskaraktären, i området skall bestå och utvecklas är att våtmarken skyddas mot olika former av exploatering och att myrholmarnas naturskogsmiljöer i huvudsak tillåts utvecklas fritt. Detta tillgodoses enligt Länsstyrelsens mening bäst genom att området skyddas som naturreservat.

Föreskrifterna enligt detta beslut är avvägda mot enskilda och allmänna intressen, och är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen påbörjade reservatsarbetet med att kalla samman samtliga berörda markägare samt representanter för berörda kommuner, Skogsvårdsstyrelsen och Naturskyddsföreningen till ett informationsmöte i Järbo allhem den 7 november 1996. Vid mötet presenterades områdets naturvärden samt Länsstyrelsens förslag till åtgärder för att skydda området. Vidare diskuterades jaktfrågor och Länsstyrelsen informerade om ersättningsbestämmelser i samband med reservatsbildning.

Vid mötet bildades en arbetsgrupp med representanter för markägarna, kommunerna, Skogsvårdsstyrelsen, Naturskyddsföreningen och Länsstyrelsen. Arbetsgruppens första möte bestämdes till den 3 december 1996.

Vid arbetsgruppens första möte den 3 december 1996 framfördes att Länsstyrelsen bör informera samtliga markägare om hur var och en skulle komma att beröras vid en eventuell reservatsbildning såsom områdets omfattning, möjligheter till ersättning och hur värderingen av en fastighet beräknas samt konsekvenserna för markägaren vid försäljning respektive intrångsersättning, samt vidare hur jakten kan komma att beröras.

I skrivelse den 16 december 1997 informerades berörda markägare om ersättningsbestämmelser, markvärdering och Länsstyrelsens syn på jaktfrågorna inom det föreslagna reservatsområdet. Till skrivelsen bifogades också förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan. Flertalet berörda markägare inkom under våren 1998 med synpunkter på Länsstyrelsens skrivelse och förslaget till beslut och områdesavgränsningen.

Med utgångspunkt i de inkomna synpunkterna bearbetades förslaget till beslut under 1998, bl.a. justerades gränserna.

Det bearbetade förslaget till beslut och skötselplan remitterades den 13 maj 2002 till Naturvårdsverket, Bengtsfors och Färgelanda kommuner, Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden, Skogsvårdsstyrelsen och SGU, Vägverket och Vattenfall. Regionmuseum Västra Götaland, Naturskyddsföreningen Dalsland, Dalslands Botaniska Förening och Dalslands Ornitologiska Förening har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Synpunkter har inkommit från Regionmuseum Västra Götaland och Vägverket. De synpunkter som framförts har tillgodosetts i detta beslut. Miljö- och byggkontoret i Färgelanda kommun, SGU och Skogsvårdsstyrelsen tillstyrker bildandet av naturreservatet. Bengtsfors kommun har inget att erinra.

Samtliga berörda mark- och sakägare har förelagts att inkomma med eventuella synpunkter på förslaget. Synpunkter har inkommit från Åke och Rune Nyman samt från Bengt och Bernhard Carlsson.

En kortfattad sammanställning av inkomna synpunkter tillsammans med Länsstyrelsens kommentarer redovisas i bilaga 4.

Förhandlingar om intrångsersättning/inlösen har slutförts med flertalet ersättningsberättigade sakägare.

Länsstyrelsens bedömning

Som framgår av beskrivningen ovan är de höga naturvärdena på Öjemossen av sådan karaktär att området har stor betydelse för naturvården och friluftslivet i länet. Länsstyrelsen gör bedömningen att områdets naturvärden bäst kan ges ett långsiktigt skydd och utveckling genom bevarande som naturreservat. Härigenom tillgodoses naturresurslagens bestämmelser om en från ekologisk, social och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning.

Naturreservatets utformning är resultatet av ett omfattande utredningsarbete. Bestämmelser, areell omfattning, skötselinriktning m.m. har utformats i samråd med markägare, Bengtsfors och Färgelanda kommuner, ideella föreningar och Skogsvårdsstyrelsen. Samråd med Naturvårdsverket har skett.

Länsstyrelsen bedömer att beslutet är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser och med de för området gällande översiktsplanerna.

Med avvägning mellan berörda allmänna och enskilda intressen anser Länsstyrelsen att naturreservatet bör bildas med den avgränsning och de bestämmelser som ovan nämnts.

Upplysningar

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter. Finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva detta beslut.

Detta beslut kungörs i länets författningssamling.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet. Den som har rätt att överklaga skall göra det inom tre veckor från den dag vederbörande får del av beslutet, se bilaga 6.

Beslut i detta ärende har fattats av länsöverdirektören Göran Bengtsson efter föredragning av naturvårdshandläggaren Per-Olof Martinsson. I handläggningen av ärendet har även deltagit miljövårdsdirektören Sven Swedberg, länsjuristen Jonas Ledelius, rätts- och veterinärenheten, länsarkitekten Måns Hagberg, plan- och bostadsenheten och antikvarien Marie Odenbring Widmark, kulturmiljöenheten.

Göran Bengtsson

Per-Olof Martinsson

SKÖTSELPLAN

Uppgifter om reservatet

Benämning:	Öjemossen
Kommuner:	Bengtsfors och Färgelanda
Socknar:	Råggård, Ödskölt och Järbo
Kartor:	Topografiska: 9B SO, 9B NO Ekonomiska:
Gräns:	Se beslutskarta (bilaga 2), där gränsen är
den	röda, streckade linjen.
Fastigheter och markägare:	Se bilaga 4
Areal och naturtyper:	Total markareal 721 ha Varav skog 47 ha Myr 673 ha Vatten 1 ha
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Riksregisternummer:	14-02-155

2. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

Övergripande mål

Målet för områdets skötsel ska vara att bevara och utveckla områdets biologiska värden och att bevara områdets - i första hand av dess orördhet betingade - värden för den vetenskapliga naturvården och för allmänhetens möjlighet till naturupplevelser. Området skall kunna fungera som refugie för hotade och sällsynta arter med möjlighet för spridning till omgivande naturmiljöer.

Generella riktlinjer och åtgärder

Våtmark

Våtmarkerna lämnas för fri utveckling.

Skogsmark

Skogen i området lämnas för fri utveckling.

Vid risk för insektsskador på grannfastighet får som skogsskyddsåtgärd vindfällan, genom naturvårdsförvaltarens försorg, avlägsnas inom ett avstånd av 50 meter från reservatsgränsen. I övrigt gäller att skogsvårdsåtgärder som aktualiseras efter t.ex. skogsbrand eller insektsangrepp erfordrar medgivande av dispens enligt 7 kap 7 § miljöbalken. Vid prövningen skall därvid särskilt beaktas de råd och anvisningar om skogsskydd i naturskyddade områden som meddelats av naturvårdsverket och skogsstyrelsen.

För att skapa en beredskap inför eventuella bränder bör naturvårdsförvaltaren i samråd med den lokala räddningstjänsten upprätta en släckningsplan. Målsättningen med planen skall vara att bestämma metoder för släckning allt efter tillgänglig utrustning, brandens storlek och läge, väderlek, årstid etc. Målsättningen skall också vara att vid släckning använda så skonsamma metoder som möjligt och att under säkra förhållanden kunna tillåta viss avbränning och självsläckning.

Eftersom området i stort skall lämnas till fri utveckling skall vindfällan och stormskadad skog lämnas. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter reservatsbildningen att vara statens ansvar.

Kulturmiljöer

Äldre markstrukturer och landskapselement (stenmurar, odlingsrösen) samt fångstgropen och byggnadsgrunder (på Kronön), kan med fördel hållas fria från igenväxning. Förslagsvis kan också en informationsskylt finnas här som berättar om torpet, den tidsepok som frambringade bebyggelsen och de människor som levde här.

Jakt

Förordnandet innebär att jakt på fågel inte är tillåten utan länsstyrelsens tillstånd.

3. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Tillgänglighet

Våtmarken är till stora delar tämligen otillgängligt belägen, men möjlighet att nå den finns där vägen passerar helt nära myrkanten strax sydväst om Hängesten. Vid denna plats föreslås placering av en enklare informations-skylt. Eventuellt kan övervägas uppförande av en enkel spång över det befintliga diket.

Övergripande mål och riktlinjer

Målsättningen är att området skall vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet utan särskilda anordningar.

Reservatets primära syfte är att bevara områdets vetenskapliga värden och utpräglade vildmarkskaraktär varför inga åtgärder utöver gränsmarkering och enklare skyltning skall utföras. En enkel skylt som informerar om kulturmiljön kan med fördel placeras vid torplämningen på Kronön.

Renhållning

Vid behov skall sopkärl utplaceras utanför reservatet, och efter överenskommelse med markägaren, i anslutning till informationsskyltarna. Sopor skall omhändertas genom naturvårdsförvaltarens försorg.

Information

En informationsskylt skall sättas upp där vägen tangerar myrkanten strax sydväst om Hängesten. Skylten skall ha av Länsstyrelsen godkänd text och skall innehålla en orienteringskarta som visar reservatets omfattning och tillgänglighet. Skylten skall också ge en kort beskrivning av områdets natur- och kulturvärden, skyddsmotiv, beslutsmyndighet, naturvårdsförvaltare samt föreskrifter för allmänheten.

Vid behov kan även enklare skyltar placeras på lämpliga platser i anslutning till reservatet.

En enkel naturguide (folder) för reservatet bör tas fram.

Utmärkning av reservatets gräns

Gränsmarkering av reservatsområdet skall genom naturvårdsförvaltarens försorg utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.

4. TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren svarar för tillsynen av reservatsområdet. Vid behov upprättar naturvårdsförvaltaren avtal och arbetsinstruktioner med särskild tillsynsman.

5. DOKUMENTATION

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för dokumentation av kostnader och intäkter för och finansiering av naturvårdsförvaltningen samt förhållanden som påverkar naturreservatet.

6. REVIDERING AV SKÖTSELPLAN

Naturvårdsförvaltaren tar initiativ till överläggningar med Länsstyrelsen om den löpande skötseln och uppföljningen av områdets vård och skötsel.

Översyn och eventuell revidering av de åtgärder som anges i skötselplanen bör i övrigt ske med ca 10 års mellanrum eller när uppföljningen och utvärderingen av skötseln så påkallar, eller när berörda parter anser det påkallat.